

09.10.2023

KOHTUMINE TEADUSTE AKADEEMIA ENERGEETIKANÕUKOGUS

LIIDU TEGEVUS

- ✘ Liit on energeetika ja elektritööstuse valdkonna ettevõtjate, organisatsioonide ja ühenduste **ühiste huvide esindaja ja eestkõneleja** Eestis ja Euroopas, samuti arendab liikmete omavahelisi **koostöösuheteid** väärtusahelat läbivalt ning panustab sektori **haridusse ja järelkasvu**.
- ✘ Liit on **Euroopa Elektritööstuste Liidu EURELECTRIC** liige, mis katusorganisatsioonina lävib aktiivselt erinevate rahvusvaheliste institutsioonidega ning **esindab Euroopa elektritööstust**, eelkõige oma liikmete huvide kaitsmisel poliitilisel tasandil Euroopa Liidus.

LIIDU EESMÄRGID

Liit tegutseb elektritööstuse kui terviku konkurentsivõime kaitsmise nimel ja selle **peamised eesmärgid** on:

- ✘ Liidu ettevõtete, organisatsioonide ja ühenduste **huvide esindamine** Eestis, Euroopa Liidus ja globaalsel tasemel
- ✘ Liidu **liikmete huve arvestava energia- ja kliimaregulatsiooni kujundamine**
- ✘ valdkondliku **(insener)hariduse ja ametioskuste edendamine kutsehariduses**
- ✘ Eesti suurimate ja olulisemate **energeetika ja elektritööstuse** esindajate - ettevõtteid, organisatsioonid ja ühendused - **ühendamine**

LIIDU LIIKMED

Ettevõte	Käive 2022	Töötajate arv 2022
ABB	133 000 000	907
Connecto Eesti	89 673 000	353
Eesti Gaas	1 010 000 000	208
Eesti Energia	2 218 200 000	4833
Elektrilevi	*	*
Enersense	59 500 000	302
Enefit Power	*	*
Estonian Cell	131 000 000	94
Fermi Energia	227 000	14
Naps Solar Estonia	2 580 000	10
Evecon	364 000	7
Tavrida Electric Export	13 852 900	66
W.EG. Eesti	79 100 000	113
VKG	528 200 000	1697
Eesti Biokütuste Ühing MTÜ		2
Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioon MTÜ		1
KOKKU	4 265 696 900	8 607

*käive ja töötajate arv konsolideeritud Eesti Energiaga

LIIDU TEGEVUSSUUNAD 2023

LIIDU TEGEVUS 2023 – EL TASAND

- ✘ **Euroopa Komisjoni kliimapakett „Eesmärk 55“**. Direktiivide ülevõtmisel on liikmesriikidel võimalik EL-i õigust olulisel määral tõlgendada ja võtta selle sätteid üle kohalikest oludest lähtudes. Antud juhul seab Liit endale eesmärgiks vastuvõetud õigusaktide tõlgendamise viisil, millega vähendatakse ettevõtete administratiivset koormust ning suurendatakse kulutõhusust.
- ✘ **Euroopa Liidu olemasoleva elektriturumudeli/energiaturu kaitsmine**. Kuna EL-is valitses esmalt tugev soovimatus kõrge gaasihinnaga midagi ette võtta, siis otsustas EL, et vaja on reformida EL-i elektrituru mudelit. Reformi ettepanekute käigus esitati mitmeid ettepanekuid, millega sooviti tänane elektrituru mudel sisuliselt ära lõhkuda, osaliselt natsionaliseerida jms. Sellegi poolest tuleb valmis olla tänase elektriturumudeli kaitsmiseks ja parendamiseks (mis on kahtlemata võimalik). Eesmärgiks tuleks seejuures seada üle-euroopalise piiride ülese elektrituru mudeli säilimine ja juhul, kui liikmesriigid soovivad enda kodumaist elektriturgu reformida, siis võiks see toimuda eelkõige läbi jaeturu mudeli.
- ✘ **Üle-euroopalistel avalikel konsultatsioonidel osalemine**. Liit osaleb aktiivselt erinevate Euroopa Komisjoni poolt algatatud ja algatatavate EL-i õigusaktide üle vaatamise protsessides tagamaks Liidu liikmete huvide kaitset ja elektrituru võimalikult efektiivne toimimine.

LIIDU TEGEVUS 2023 – REGIONAALNE TASAND

- ✘ **Balti riikide elektri hulgiturgude liitmine üheks hinnapiirkonnaks.** Suurem hinnapiirkond tagaks ühelt poolt suurema hinnastabiilsuse nii tootjate, kui ka tarbijate jaoks, kuid võimaldaks teiselt poolt kaitsta turuosalisi paremini ka võimalike poliitiliste riskide eest. Ühe hinnapiirkonna loomine hõlbustab ka tootmisinvesteeringute tegemist Lätti ja Leetu.
- ✘ **Balti riikide elektri süsteemiteenuste turu avamine.** Eesti süsteemihaldur Eleringi visiooni kohaselt võiks Balti riikide süsteemiteenuste turu avada 2025 aasta alguses. Uuringu tulemusel on selgunud, et olemasolevatest tootmisvaradest vajalike teenuste pakkumiseks ei piisa, vajalik on teha investeeringuid uute seadmete turule tootmiseks. Samas on turuosalistel raske, et mitte öelda võimatu vajalikke investeerimisotsuseid teha, kui süsteemihaldurid ei ole välja töötanud süsteemiteenuste turu olulisemaid põhimõtteid ning avanud süsteemiteenuste turgu kasvõi piiratud ulatuses. Investeerimisotsuste tegemist takistab ka Balti süsteemihaldurite kavatsus sekkuda enda tootmis- ja salvestusvahenditega sagedusreservide turule, mis on otseses vastuolus EL-i õigusega.
- ✘ **Bilansienergia hind ja selle kujunemise läbipaistvus.** Bilansienergia hinnad on viimase paari aasta jooksul Baltikumis oluliselt kasvanud. Osaliselt on see tingitud katkenud piiriülesest koostööst süsteemivälise avatud tarnijaga, osaliselt aga piiratud konkurentsist bilansienergia turul ning suurest määramatuses turureeglite tõlgendamisel. Antud olukorras huvitab turuosalisi kõige enam selgus tulevikuväljavaadete osas, sest kuust-kuusse bilansienergia hindade suures vahemikus kõikumine põhjustab bilansihalduritele täiendavaid kulusid ja võib panna ohtu nende jätkusuutlikkuse. Oluline on ka see asjaolu, et tekkinud kulude eest vastutab osapool, kes kulud tekitas.

LIIDU TEGEVUS 2023 – EESTI TASAND

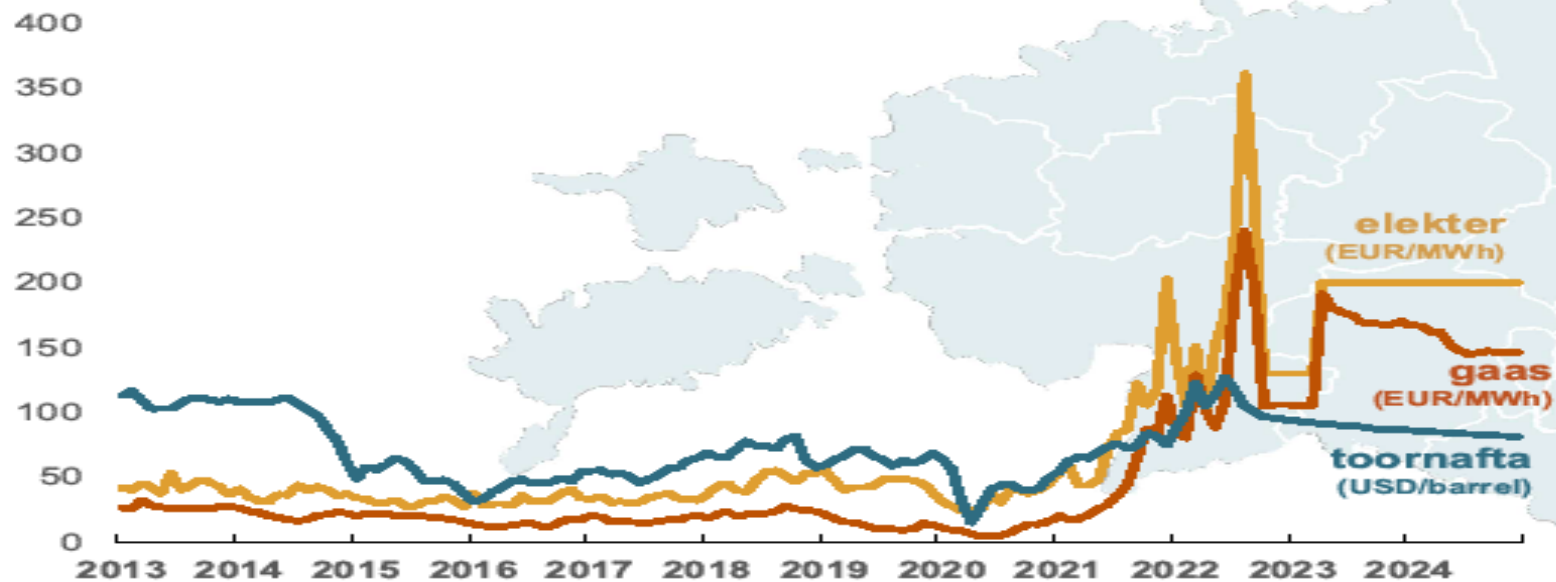
- × **Kliimavaldkonna raamseadus.** Euroopa Komisjoni kliimapaketist „Eesmärk 55“ tulenev kõige olulisem mõju Eestile seondub kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise reeglite karmistamisega. Paketis sisalduvad õigusaktid küll sätestavad erinevaid heitkoguste vähendamise sihttasemeid (sh EL-i heitmekaubanduse süsteemi, kui ka sellest välja jäävatele valdkondadele), kuid ei selgita kuidas nende saavutamine peaks jaotuma erinevate sektorite, käitiste jms vahel.
- × **Eesti 2030. aasta taastuvelektri eesmärgi saavutamine.**
- × **Eesti võrguettevõtjate võrgutariifide struktuuri ja tasude ülevaatamine.**
- × **Eesti keskkonnatasude reform.**
- × **Keskkonnavaldkonna arengukava 2030 KEVAD.**
- × **Subsiidiumide maksmise lõpetamine biomassi kasutamisele energiatootmises.**
- × **Energiamajanduse pikaajaline arengukava 2035+.**

OLUKORRA LÜHIKIRJELDUS

ENERGIAHINNAD LÄHIAJAL EI LANGE

ENERGIAHINNAD JÄÄVAD KÕRGEKS

- Hinnalagi toob ajutiselt energiahinnad alla.
- Prognooosi valmimise ajaks ei olnud elektri universaalteenuse hind veel teada.
- Energia hinnastatistika aastakasv jääb kõrgeks, sest statistika ja tegelike hindade vahele on tekkinud erinevus.

Allikad: Nordpool, Bloomberg, Eesti Pank.

ÜHISKONNA LISAKULU ENERGIALE

SELLE AASTA LISAKULU ENERGIALE ON HINNANGULISELT 3–4% SKP SUHTES

HINNATÕUSU MÕJU KULUDELE 2022. AASTAL

miljonites eurodes

1200

1000

800

600

400

200

0

äritarbijad

majapidamised

kokku

maagaas

elekter

mootorikütused

- Võrdluseks: ettevõtete kogukasum eelmisel aastal oli u 3,5 miljardit eurot

TAASTUVENERGIA EESMÄRK 2030

TAASTUVENERGIA EESMÄRK 2030 RIIGI NÄGEMUS

2030 100% taastuvelekter eesmärk 9.4 TWh

Juba toodavad 2.8 TWh

Tuul 0.8 TWh
Päike 0.6 TWh
Biomass 1.4 TWh

Tehtud vähempakkumised, otsustatud ja ehituses 2.3 TWh

Tuul 1.9 TWh
Päike 0.4 TWh

alustavad tootmist 2023...2026

Uued taastuvenergia pakkumised 1 TWh

2024 – 0.5 TWh
2025 – 0.5 TWh

alustavad tootmist 2025...2028

Otsustamata 3.3 TWh

Arendajate portfellis

Tuul maismaal > 10 TWh
Tuul merel > 15 TWh

alustavad tootmist 2028...2030
ja hiljem

TAASTUVENERGIA EESMÄRK 2030 - EELDUSED

- ✘ **Balti riikide elektri hulgiturgude liitmine üheks hinnapiirkonnaks.** Suurem hinnapiirkond tagaks üheltpoolt suurema hinnastabiilsuse nii tootjate, kui ka tarbijate jaoks, kuid võimaldaks teiselt poolt kaitsta turuosalisi paremini ka võimalike poliitiliste riskide eest. Ühe hinnapiirkonna loomine hõlbustab ka tootmisinvesteeringute tegemist Lätti ja Leetu. Hinnapiirkondade ühendamine vajab poliitilise kokkuleppe olemasolu ja võib muutuda võimalikuks pärast Balti riikide desünkroniseerimist Venemaa elektrivõrgust. Esmalt on seega vaja saavutada koostöös teiste turuosalistega Balti riikide TSO-de, regulaatorite ja ministeeriumide heakskiit sellele eesmärgile.
- ✘ **Eesti investeerimiskeskond peab taastuvenergia arendamiseks olema motiveerivam, mitte samaväärne.** Eesti elektrisüsteemi parameetrid võimaldavad kogu Eestis tarbitava elektrienergia sisse importida naaberturgudelt. Selles olukorras eeldab turupõhine uute tootmisvõimsuste püstitamine konkurentsivõimelist investeerimiskeskonda. Paraku ei ole Eesti investeerimiskeskond võrreldes naaberriikidega konkurentsivõimelisem. Näiteks on Eestis uute võimsuste liitumistingimused ja –kulud märksa vähemsoodsamad. Projektide loamenetlused on aeglased, kohaldatakse olulisi piiranguid, sh keskkonnapiiranguid. Lisaks on Eesti regulatiivne keskkond pidevas muutumises, mis tekitab ebakindlust suuremahuliste investeeringute tegemisel. Need asjaolud pidurdavad oluliselt uute taastuvelektri võimekuste ehitamist Eestis ja soosivad kõrgete elektri hindade püsimist.

TAASTUVENERGIA EESMÄRK 2030

- ✘ Kõrgete elektrihindade põhjuseks on odavamama elektrienergia defitsiit, seega igal juhul on uute taastuvelektri tootmisvõimekuste arendamine ainus võimalik pikaajaline meede elektri hindade alla toomiseks Eestis ja regioonis tervikuna.

TÖÖSTUSPOLIITIKA

TÖÖSTUSPOLIITIKA VAJADUS

- ✘ Töötleval tööstusel, kui suurimal majandusharul, on vaja riigi poolset **pikka strateegilist vaadet**, et tekiks investeerimiskindlus ja õigusselgus tuleviku tarbeks.
- ✘ Hetkel töötleval **tööstusel puudub riiklik pikaajaline riigipoolne visioonidokument**.
- ✘ **Eesti 2035** ja **TAIE 2035** arengukavad **on liiga üldsõnalised** või **ei käsitle** osasid töötlevale **tööstusele olulisi teemasid**.
- ✘ **Tööstuspoliitika 2030 peab olema valdkondlik alusdokument**, mis sätestab tööstussektori järgmiste aastate strateegilise arendamise riigi vaates.

Täname!

www.elektriliit.ee

www.facebook.com/elektritoostuseliit

www.eurelectric.org

www.smagrinet.eu